

OKRESNÍ SOUD TÁBOR

Došlo dne: 10-08-1999

.....krát.....příloh

Kolky Kč

15 Co 149/99 - 52

MC 257/96

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře
- rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy
senátu JUDr. Roberta Ožvalda a soudců JUDr. Marcely Pechové
a JUDr. Libuše Vorlíčkové v právní věci navrhovatele [redacted]
[redacted], zast. [redacted], proti odpůrci
[redacted], o zaplacení
97.816,- Kč s příslušenstvím, o odvolání navrhovatele proti
rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 18.12.1998 č.j.
11 C 257/96-36

t a k t o :

Rozsudek soudu I. stupně se v odstavcích druhém
a třetím ve výrocích o částečném zamítnutí návrhu
a o náhradě nákladů řízení **p o t v r z u j e .**

Rozsudek soudu I. stupně v odstavci prvním ve výroku
o platební povinnosti odpůrce zůstává nedotčen.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů
odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Citovaným rozhodnutím uložil soud I. stupně odpůrci
povinnost zaplatit navrhovateli 10.858,- Kč s 21% úrokem
z prodlení od 13.12.1996 do zaplacení, zatímco návrh ve

zbývajících částce 86.958,- Kč s příslušenstvím zamítl. Po provedeném dokazování považuje za nesporné, že poškozený ing. M. [redacted] utrpěl pracovní úraz při dopravní nehodě dne 10.2.1992. Byl uznán trvale neschopným výkonu služby vojáka z povolání, dne 28.2.1994 byl propuštěn mimo činnou službu. Ztráta na výdělků po skončení pracovní neschopnosti mu však začala vznikat až od 1.9.1994, žalovaná částka se vztahuje na období od tohoto data do 30.6.1996. Mezi účastníky jsou rovněž nesporné částky, které byly poškozenému na ztrátě na výdělků vyplaceny zaměstnavatelem, jakož i částky, které hradila pojišťovna. Podstata sporu je v právním posouzení věci, při kterém okresní soud řešil tři otázky. Při určení rozhodného období se ztotožnil s názorem navrhovatele, že rozhodná by měla být doba, kdy poškozenému fakticky ztráta na výdělků začala vznikat. Vztah mezi navrhovatelem a poškozeným má nepochybně pracovněprávní povahu, když Rozkaz ministra obrany ČR č. 52/95 odkazuje v otázce odpovědnosti za škodu na zákoník práce. Princip výpočtu náhrady dle § 195 odst. 1 z.p. by měl být jasný, nejednoznačný výklad připouští pouze termín vznik škody. Ten může být chápán jako úraz samotný, případně škoda v ekonomickém smyslu. Zákonné znění napovídá, že není možno vázat výpočet jednoznačně k okamžiku úrazu. Ke ztrátě schopnosti pracovat nemusí dojít okamžitě po něm, může se tak stát i s větším odstupem od škodné události. Potom je ovšem namístě přihlédnout ke změnám, které nastanou v mezidobí mezi úrazem a ztrátou na výdělků. Jelikož ztráta fakticky začala vznikat poškozenému od 1.9.1994, má soud zato, že bylo správně vycházet z průměrného výdělků za II. čtvrtletí 1994, a to ve smyslu § 17 zák. č. 1/92 Sb. Pokud momentem škody je takový okamžik, kdy začne vznikat finanční ztráta, je pro účely výpočtu nutno uvažovat s obdobím, které bezprostředně předchází. Další otázka se týkala valorizace výdělků, u které odpůrce namítl, že pracovněprávní předpisy umožňují valorizovat bez návrhu, totéž ovšem není možné žádat na něm. Poukazoval na nařízení vlády č. 317/95 Sb., dle kterého se náhrada náležející podle občanskoprávních předpisů upravuje na žádost poškozeného. Napadený rozsudek v této souvislosti cituje dále § 3 vyhl. č. 492/91 Sb. Okresní soud má zato, že ztráta na výdělků po skončení pracovní neschopnosti je jinou majetkovou újmou, za kterou pojišťovna odpovídá dle tohoto ustanovení. Vztah mezi pojišťovnou a pojištěným je přitom vztahem občanskoprávním, když ovšem výše poskytované náhrady závisí na tom, kolik pojištěný sám musel plnit. Ten v souladu s nařízením vlády č. 291/95 Sb. valorizoval svému zaměstnanci náhradu, jednalo se o nárok poškozeného, který byl charakteru pracovněprávního. Hovoří-li nařízení č. 317/95 Sb. o valorizaci náhrady za ztrátu na výdělků dle občanskoprávních předpisů, má se na mysli odpovědnost dle § 442 a násl. o.z., která má z hmotněprávního hlediska zcela jiný režim a předpoklady. Okresní soud má tedy zato, že pokud navrhovatel správně poškozenému hradil ztrátu na výdělků po jeho valorizaci, je odpůrce rovněž tuto škodu povinen hradit. Poslední otázkou bylo, zda má být zohledněn

tzv. výsluhový příspěvek, který poškozený pobíral. Ten byl propuštěn ze služebního poměru dle § 21 odst. 1 písm. a) zák. č. 76/59 Sb., když byl uznán trvale neschopným výkonu vojenské činné služby. Výsluhový příspěvek náleží potom dle § 26 odst. 1, 2 tohoto zákona. Dle § 33 odst. 5 při souběhu výsluhového příspěvku se starobním, plným invalidním či částečným invalidním důchodem náleží oprávněnému dle jeho volby příspěvek nebo důchod. Je tedy patrné, že výsluhový příspěvek je specifická renta vyplácená vojáku z povolání po odchodu z činné služby, ovšem jen za předpokladu, že se nerozhodl pobírat místo ní některý z uvedených důchodů. Výsluhový příspěvek je také ve stejných termínech jako invalidní důchod zvyšován. Je proto patrné, že souběh obou nároků nepochybně není možný. Ust. § 195 odst. 1 z.p. jednoznačně stanoví, že invalidní důchod se odečítá. Z logiky věci plyne, že analogicky musí být odpočítán i případný výsluhový příspěvek, který v tomto případě invalidní důchod supluje. Neobstojí argumentace, že výsluhový příspěvek pobírají pouze vojáci, kteří byli nějakým způsobem poškozeni za zdraví. Ten má charakter renty vyplácené za výsluhu let. Proto dle soudu I. stupně je výsluhový příspěvek nutno každý jednotlivý měsíc přičíst k dosaženému výdělku a teprve rozdíl mezi tímto součtem a náhradou, která byla poskytnuta pojišťovnou, může být přiznán. Tímto způsobem ztráta poškozenému od září 1994 do konce roku 1995 nevznikala, pouze v období leden až duben a červen 1996 docházelo ke ztrátě v celkové výši 10.858,- Kč, která byla navrhovatelé přiznána, ve zbytku byl návrh zamítnut. Podle § 142 odst. 3 o.s.ř. byly odpůrci přiznány náklady řízení v částce 42,- Kč.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonné lhůtě 15 dnů odvolání navrhovatel, který napadl pouze výrok o částečném zamítnutí návrhu spolu s výrokem o náhradě nákladů řízení. Nesouhlasí s právním názorem okresního soudu, který započítal výsluhový příspěvek při výpočtu náhrady. Ustanovení § 195 odst. 1 z.p. i § 447 o.z. zohledňuje pouze invalidní nebo částečný invalidní důchod. Z jejich dikce je zřejmé, že musí být reálně vyplácen, jinak by byl užit termín např. důchod, na který poškozenému vznikl nárok, příp. termín jiný, který by umožňoval započítat i jiný příjem. Za výdělek nelze považovat ani výsluhový příspěvek, který je jako sociální dávka odvozen od s danou věcí nesouvisejících předpisů, ani fiktivní důchod, který by postižený pobíral, nezvolil-li by namísto důchodu příspěvek za službu. To, že zákon souběh obou dávek nepřipouští, nic nemění na tom, že případná invalidita nemá na přiznání příspěvku za službu a jeho výši žádný vliv. Určité finanční zvýhodnění osob, které pobírají náhradu za ztrátu na výdělku a současně výsluhový příspěvek, se nedá řešit tím, že z výsluhového příspěvku se udělá invalidní důchod. Jde o nedostatek právní úpravy, který lze odstranit pouze novelizací příslušných předpisů. Osob pobírajících náhradu za ztrátu na výdělku i výsluhový příspěvek je 5 v celé republice. Přitom existuje množství lidí, kteří po vzniku nároku na starobní důchod nadále

pobírají výsluhový příspěvek, který se jim na rozdíl od možného výděлку důchodců nekrátí, tyto případy však nikdo neřeší a nenamítá. Okresní soud dle návrhatele pochybil i při vyslovení názoru, že snížení zdravotní klasifikace na stupeň znemožňující setrvání vojáka ve služebním poměru je automaticky spojeno s přiznáním plné nebo částečné invalidity. Praxe potvrzuje, že ve většině případů tomu tak není, což je způsobeno jednak tím, že o těchto institutech rozhodují různé orgány podle různých kritérií, jednak tím, že zdravotní nezpůsobilost ke službě vojáka z povolání nemusí být spojena s poklesem jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti, popř. obecným ztížením životních podmínek, jak předpokládá zák. č. 155/95 Sb. Vojáci, kteří nejsou příslušnými orgány označeny za plně či částečně invalidními, byť ze zdravotních důvodů skončí služební poměr, tedy volbu mezi výsluhovým příspěvkem a důchodem ani nemají. Také v případě uznání propuštěného vojáka za částečně nebo plně invalidního, který se rozhodl pobírat výsluhový příspěvek, ani pozdější odebrání nároku na důchod nemění nic na tom, že výsluhový příspěvek mu v plné výši zůstává. Poškozený ing. J. [redacted] byl propuštěn po tom, co příslušná komise rozhodla, že se stal trvale neschopným služby vojáka z povolání. Orgány správy sociálního zabezpečení však při posouzení jeho zdravotního stavu nepřijaly závěr, že by byl plně nebo částečně invalidní. Z těchto důvodů žádal návrhatele zrušení rozsudku v napadených částech a vrácení věci soudu I. stupně k dalšímu řízení s vyslovením závazného právního názoru odvolacího soudu ve smyslu uvedeného.

Odpůrce ve vyjádření k odvolání uvedl, že sám respektoval závěr soudu I. stupně, že za rozhodné období se považuje čtvrtletí před vznikem nároku poškozeného na náhradu za ztrátu na výděлку, nikoliv před vznikem úrazu. U valorizace jde spíše o technickou záležitost, když v současnosti odpůrce provádí pouze refundaci náhrady, kterou vyplácí návrhatele ing. J. [redacted]. V předešlém období pojišťovna přímo vyplácela náhradu poškozenému. Odpůrce nesdílí odvolací námitky návrhatele, neboť poškozený byl určen komisí neschopen vojenské činné služby dle § 26 odst. 1 písm. a) zák. č. 76/59 Sb. Z tohoto důvodu mu vznikl nárok na výsluhový příspěvek dle § 33 odst. 1 písm. c) tohoto zákona. Judikatura nehovoří o výkladu pojmu výsluhový příspěvek. Odpůrce na základě platných ustanovení zastává právní názor, že ho lze považovat za určitý částečný invalidní důchod, neboť nárok na jeho přiznání vzniká po odsloužení určitých let ve služebním poměru, představuje vlastně kompenzaci za fyzické a psychické opotřebení člověka. Tomu napovídá i § 33 odst. 5 cit. zák., který hovoří o volbě výsluhového příspěvku a některého z důchodů, a též odst. 7 tohoto ustanovení, dle kterého se valorizace výsluhového příspěvku provádí stejným způsobem jako u částečného / invalidního důchodu. Zde jde o poněkud netypickou záležitost, kdy ing. J. [redacted] sice nebyl uznán za invalidního, ale vojenskou komisí byl uznán neschopným

dalšího výkonu vojenské služby. Proto odpočet výsluhového příspěvku nelze vázat na to, zda poškozenému byla přiznána invalidita či nikoliv. Lze připustit, že může jít i o nedostatek právní úpravy, když např. dle § 106 odst. 2 zák. č. 154/94 Sb. o služebním poměru příslušníků policie se při výpočtu náhrady počítá i s případným příspěvkem za službu. Pokud by však ing. J. [REDACTED] byl zahrnut pouze výdělek a do výše průměrného příjmu před vznikem škody by se mu vyplácela náhrada, pak by výsluhový příspěvek převyšoval výdělek poškozeného před vznikem škody. Z těchto důvodů odpůrce setrvává na svém stanovisku a navrhl potvrzení napadené části rozsudku.

Odvolací soud přezkoumal dle § 212 odst. 1 o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně ve výrocích o částečném zamítnutí návrhu a o náhradě nákladů řízení. V souladu s § 206 odst. 2 o.s.ř. nabyt samostatně právní moci výrok o platební povinnosti odpůrce, který nebyl odvoláním dotčen.

Odvolání není důvodné.

Okresní soud v řízení, které netrpělo žádnými procesními vadami, provedl veškeré potřebné důkazy ve smyslu § 120 odst. 1, 3 o.s.ř. ke zjištění skutkového stavu věci. I přijaté skutkové závěry jsou mezi stranami nadále nesporné, když odvolací námítky směřují vůči právnímu posouzení. Byť se napadá pouze otázka zápočtu výsluhového příspěvku, nárok navrhovatele, jež je předmětem přezkumu odvolacím soudem, závisí i na tom, zda jsou správné právní závěry okresního soudu ohledně rozhodného období a valorizace výdělku. Odvolací soud se může bez výhrad ztotožnit se způsobem, jakým napadené rozhodnutí posuzuje období rozhodné pro výpočet průměrného výdělku před poškozením, a v tomto směru lze na jeho odůvodnění odkázat. Pro úplnost je možné dodat, že k tomuto vyslovené právní názory jsou i v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 4 Cz 5/71, na které poukázal navrhovatel již ve svém návrhu. Jeho vztah s poškozeným je pracovněprávní a byl tak dle nařízení č. 291/95 Sb. povinen zvýšit průměrný hrubý výdělek rozhodný pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělkem o příslušné částky. Rozhodující pak je ust. § 3 vyhl. č. 492/91 Sb., ve smyslu kterého je pojišťovna povinna nahradit škodu, za kterou pojištěný podle zákona odpovídá. Zmíněné nařízení bylo vydáno na základě ust. § 202 odst. 2 z.p. a týká se nároku dle § 195 odst. 1 z.p. a jestliže navrhovatel u tohoto nároku poškozeného přistoupil při výpočtu náhrady ke zvýšení průměrného hrubého výdělku, je odpůrce z toho plynoucí náhradu povinen nahrazovat.

Podle § 447 odst. 1 o.z. náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu (toto ustanovení se týká odpovědnostního vztahu mezi

Pokračování

účastníky). Jeho výklad ze strany navrhovatele je i v odvolání podáván ze striktního, formalistického pohledu podle jeho doslovného znění. Okresní soud, byť to ve svém rozhodnutí neuvádí, použil při svých právních závěrech k této otázce zásadu analogie legis dle § 853 o.z. Jeho úvaze nelze upřít logiku i přesvědčivost, dle názoru odvolacího soudu však není nutná, když její podklad lze shledat také v té základní a zásadní okolnosti pro danou věc, a sice smyslu předmětné zákonné úpravy. Není totiž pochyb o tom, že účelem citovaného ustanovení je ochrana poškozeného před snížením jeho životní úrovně v důsledku škody způsobené mu na zdraví. Proto je zakotveno, aby v případě, že jeho příjmy ať už z pracovní činnosti nebo z dávek placených státem, nedosahují výdělku před poškozením, měl nárok na vyrovnaní tohoto rozdílu. Na straně druhé není relevantního důvodu, aby se mu náhrada poskytovala, jestliže jeho celkové příjmy dosahují či dokonce převyšují úroveň příjmů v době před poškozením (vyjma případů v zákonu výslovně zakotvených, k tomu srovnej větu druhou § 195 odst. 1 zák. práce). Kromě toho nelze při výkladu § 447 odst. 1 o.z. pominout, že jde o úpravu obecnou pro všechny občanskoprávní vztahy, naproti tomu výsluhový příspěvek je specifickým nárokem konkrétní skupiny osob, vojáků z povolání, a není tak možné přijmout za důvodnou námitku o jakési nedostatečnosti zákonné úpravy. Jak správně rozebírá soud I. stupně, výsluhový příspěvek je určitou rentou za výsluhu let, jehož výše je i závislá na délce výkonu této práce. Jestliže pak zákon užívání termínu "výdělek", nelze jím rozumět pouze mzdu vyplácenou z pracovního poměru, případně zisk z podnikatelské činnosti, ale i jiné pravidelné příjmy, jež se podílejí na životní úrovni poškozeného. Výsluhový příspěvek je také nesporně příjmem poškozeného a stejně jako mzda ze závislé činnosti zůstává v jeho dispozici (byť jde o jiný okruh práva, při určování vyživovací povinnosti dle zák. o rodině se do výdělku povinného, jež je jedno ze základních kritérií, bez pochybností započítává i případný výsluhový příspěvek). Potom je namístě právní závěr, že do výdělku dosahovaného po poškození ve shodě se smyslem ustanovení § 447 odst. 1 o.z. patří i výplata výsluhového příspěvku. S ohledem na jeho charakter ani nelze shledat opodstatněný důvod, aby nebyl zařazen do zákonné kategorie výdělku.

Proto odvolací soud pokládá způsob výpočtu náhrady za ztrátu na výdělků okresním soudem za správný. Další v odvolacím řízení rozváděné úvahy a příklady zejména navrhovatelem nejsou již pro posouzení věci významné. Pak v žalovaném období od září 1994 do června 1996 nemohla ztráta činit více než již pravomocně přiznaných 10.858,- Kč. Nebylo pochybeno ani při rozhodování o náhradě nákladů řízení. Z těchto důvodů odvolací soud rozhodl dle § 219 o.s.ř. o potvrzení rozsudku soudu I. stupně ve výrocích o částečném zamítnutí návrhu a o náhradě nákladů řízení.

Podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. bylo o nákladech odvolacího řízení rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, když v této fázi řízení úspěšnému odpůrci žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku odvolání není přípustné.

V Táboře dne 30.7.1999

Za správnost vyhotovení:
Kateřina Polánecká

JUDr. Robert O ž v a l d v.r.
předseda senátu

